

Szemle

Segíteni azoknak a hallgatóknak akik maguk is segítők

Godó Katalin

a Debreceni Tudományegyetem Humán Tudományok Doktori Iskola,
Neveléstudományi Doktori Programjának doktori hallgatója
katalin1en@gmail.com

Hausler E. (szerk.) (2019). *A hátránykezelés módszertana és eszköztartaléka a pedagógusképzésben*. Pécsi Tudományegyetem. ISBN: 978-963-429-412-2

DOI: 10.37205/TEL-hun.2021.4.05

A hátránykezelés módszertana és eszköztartaléka a pedagógusképzésben című Nagy Janka Teodóra által szerkesztett kötet a 2019. április 8-án a Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karán Szekszárdon a Roma Kultúra Világnapján megrendezett nemzetközi konferencián elhangzott előadásokat gyűjti össze. A konferencia elsődleges célja a szociális hátránykezelés hazai és nemzetközi tapasztalatainak, eredményeinek bemutatása volt. A műben szereplő jó gyakorlatok is ehhez a célhoz kapcsolódnak. A tanulmányok szerzői főként az akadémiai szférához kötődnek, jellemzően a Pécsi Tudományegyetem oktatói, szociológusai, neveléstudósai – leszámítva Patricia Nauwerket, aki a Schwäbisch Gmünd Pedagógiai Főiskola professzora. A könyvet azzal a céllal adták ki, hogy segítsen a pedagógusjelölt egyetemi hallgatóknak, hogy ők maguk is képessé váljanak arra, hogy segítsenek majd tanárként az iskolapadban ülő diákoknak. A kötet terjedelme 140 oldal, és online formában ingyenesen elérhető bárki számára¹

¹ Hausler E. (Ed.) (2019). *A hátránykezelés módszertana és eszköztartaléka a pedagógusképzésben*. Pécsi Tudományegyetem. (Utolsó letöltés: 2023. 02. 03.)
<https://digitalia.lib.pte.hu/hu/pub/haslauer-edina-et-all-a-hatranynkezeles-modszer-tana-pte-pecs-2019-4625>

A kötet aktualitása vitathatatlan, mivel a *hátránykezelés* napjainkban még mindig kiemelt jelentőségű állami és társadalmi feladat, melyben fontos a különféle innovatív, hatékony módszerek és szakmai eszközök ismerete, alkalmazása. A kötet állást foglal amellett, hogy a diákok iskolai közösségbe integrálása és optimális fejlesztésének megvalósítása összetett feladat, s a bemutatott gyakorlati példák a *hátránykezelés* komplexitásnak átgondolását célozzák. A hátrányok ugyanis komplex módon jelentkeznek az egyének életében, így mindenképp érdemes figyelembe venni azt, hogy ki honnan indul, s ehhez képest kell támogatást adni az adott célcsoportnak, személynek (Orsós, 2020). A szerzők által megjelenített példák kreatív alternatívái, lehetőségei a címben szereplő módszertannak, melyet a hallgató maga is adaptálhat, átültethet a saját gyakorlatába.

A kötet öt eltérő, változatos terjedelmű munkát tartalmaz, jellemzője a komparatív szemléletmód. Az elméleti tanulmányok között megjelennek az empirikus kutatáson alapuló munkák, fejlesztések, melyeket a teoretikus részek foglalnak keretbe. Továbbá olyan empirikus megoldásokat mutatnak be az esettanulmányok, illetve a jó gyakorlatok során a szerzők, amelyek kiindulópontként szolgálhatnak a hátránykezelés módszertanának megismeréséhez.

Az első tanulmány az atipikus háttérrel rendelkező tanulókat jellemző családi háttérrel értelmezi, rámutatva, hogy „a szülők részvétele gyermekük iskolai előmenetelében jelentősen hozzájárul tanulmányi eredményességük növeléséhez” (Haslauer et al., 2019, p. 33). Ebben a kontextusban tér ki a tanulmány a szülőkkel való kapcsolatteremtés, kommunikáció fontosságára. Továbbá szó esik a társadalmi szolgáltatások szerepéről is a speciális ellátást igénylő gyermekeket nevelő családok körében.

A második tanulmány az óvoda világában megjelenő hátrányokat mutatja be, külön figyelmet szentelve a brit szociológus, Basil Bernstein (1975) nyelvi hátrány-elméletének, mely szerint a nyelvi korlátok kihatnak a gyermekek egyéni teljesítményére mind az óvodában, mind később az iskolában. Az erről publikált vizsgálat a német nemzetiségi oktatás és a kétnyelvű oktatás összefüggéseit elemzi arra az eredményre jutva, hogy a jól megalapozott nyelvfejlesztő koncepciók kidolgozására nagy szükség van már az általános iskolában, sőt az óvodából az általános iskolába történő átmenet időszakában is.

A harmadik írás tanodai környezethez kapcsolódik. A tanulmány fókuszában a kognitív viselkedésterápia helyi viszonyokhoz igazított változatát ismerhetjük meg, amely a pozitív megerősítésre épít a token economy (zseton megerősítés) rendszer

bevezetésével (Varga & Ezer-Ferenc, 2019). A tanulmány egy hátrányos helyzetű roma fiatal élettörténetével zárul, amelyet olvasva jobban megérthetjük, hogy milyen segítséget jelentet egy-egy élethelyzetben a tanoda: „Úgy érzem, a tanoda nélkül nem lennék most az, aki vagyok.” (Varga & Ezer-Ferenc, 2019, p. 93).

Történeti jellegű a negyedik tanulmány, amely a családokat jogi, néprajzi megközelítésben vizsgálja. A szerző a család fogalmának változásán túl bemutatja a család funkcióiban, illetve értékválasztásaiban bekövetkező változásokat is, a házasság jogi fogalmának szabályozását, s ábrák segítségével a tradicionális és a modern család közti különbségeket.

Az utolsó tanulmány a családmodelleken belül az egyszülős családokra fókuszál. Célja, hogy az egyszülős család történelmi alakzatainak bemutatásával segítse a fogalom mai értelmezését. Mindezekhez kapcsolódva mutatja be a házasságon kívüli születések arányának alakulását és az egyedülálló szülőkről folytatott kutatásainak eredményeit a szerző. Továbbá megismerheti az olvasó az Egyedülálló Szülők Klubja Alapítványt.

Minden tanulmány azt a biztos tudásunkat árnyalja tovább, hogy a gyermekek szűkebb-tágabb környezetének mennyire hangsúlyos és komplex szerepe van az egyéni életutak alakulásában.

A kötet elsősorban a pedagógusképzésben részt vevőket szólítja meg, nekik kíván elméleti, illetve módszertani eszközöket nyújtani a szociális hátránykezeléshez, ugyanakkor ajánlható pedagógusoknak, más segítő szakembereknek, de szülőknek is.

Irodalom

- Bernstein, B. (1975). Nyelvi szocializáció és oktathatóság. In Pap, M. & Szépe, Gy. (Eds.), *Társadalom és nyelv. Szociolingvisztikai írások* (pp. 393–434). Gondolat.
- Hausler E. (Ed.) (2019). *A hátránykezelés módszertana és eszköztendszere a pedagógusképzésben*. Pécsi Tudományegyetem. ISBN: 978-963-429-412-2
- Orsós, A. (2020). *A cigány/roma fiatalok oktatásügyi helyzete – előadás*. Tudományos roma konferencia. 2020. 11. 26.
- Varga, I. & Ezer-Ferenc, V. (2019). Az iskolai hátránykezelés alternatív módszere Aparhanton a Máj Sukár Juma (Egy szebb világ) Tanodában. In Hausler, E. (Ed.), *A hátránykezelés módszertana és eszköztendszere a pedagógusképzésben* (pp. 78–97). Pécsi Tudományegyetem.

E számunk szerzői

Csajka Edina, a MATE Neveléstudományi Intézetének egyetemi docense,
csajka.edina@uni-mate.hu

Csók Cintia, a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Nevelés- és Művelődéstudományi Intézetének tanársegéde, csok.cintia@arts.unideb.hu

Godó Katalin, a Debreceni Tudományegyetem Humán Tudományok Doktori Iskola, Neveléstudományi Doktori Programjának doktori hallgatója, katalin1en@gmail.com

Józsa-Papp Éva, a Pécsi Református Kollégium Zengővárkonyi Általános Iskola tanítója, közoktatási vezető, jozsapappeva@gmail.com

Kolosai Nedda, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Karának egyetemi docense kolosai.nedda@tok.elte.hu

Zagyváné Szűcs Ida, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Intézetének egyetemi adjunktusa, zagyvane.szucs.ida@uni-eszterhazy.hu